

R003

INSTITUUT VOOR DE
VEREDELING VAN
TUINBOUWGEWASSEN
(I. O.)
TE WAGENINGEN

VIJFDE BESCHRIJVENDE
RASSENLIJST VOOR FRUIT

1943

REDACTEUR: DR I. RIETSEMA

PRIJS 35 CENT

APPEL.*Ziekten.*

a. *Mozatek.* Twijfelachtige gegevens. Waargenomen in Benderzoet.

b. *Aucubabontheid.* Witte bladspikkels en vlekjes. Er schijnen vatbare, gevoelige variëteiten naast ongevoelige virusdragers voor te komen.

c. *Kurkstip.* Het vruchtvleesch vertoont inwendig bruine spikkels, waarvan het kurkachtige karakter in zijn algemeenheid niet vaststaat. Verband met een soortgelijk verschijnsel als gevolg van boriumdeficit of magnesiumtekort is twijfelachtig, doch evenmin is er een schijn van bewijs, dat de bewering als zou kurkstip een virusziekte zijn, juist is.

	Overzicht		District			
	I	II	III	IV	V	VI
A. Algemeen sortiment.						
1 Boskoop	x	0	x	x	x	x
13 Bramley	x	0	x	x	x	x
3 Cox's	x	0	x	x	x	x
12 Ermgaard	x	-	x	x	x	-
10 Groninger Kroon	x	0	x	x	x	-
43 Jonathan	x	-	x	-	x	x
8 Manks	x	-	x	x	x	x
9 Sterappel	x	-	x	x	x	x
4 Victoria	x	-	x	x	x	x
7 Yellow	x	-	x	x	x	x
B. Plaatselijk sortiment.						
15 Allington	x	-	x	x	x	-
6 Bloemee	0	0	0	x	x	-
22 Brabantsche Bellefleur	0	0	0	0	0	x
5 Croncels	x	0	x	x	x	x
34 Drentsche Bellefleur	0	0	x	x	0	0
26 Ekenstein	0	-	x	0	0	0

Appel

	District					
	I	II	III	IV	V	VI
25 Fransche Zure	0	0	0	0	0	x
42 Glorie van Holland	x	-	x	x	x	0
36 James Grieve	x	-	x	-	-	-
47 Jubilee	0	-	-	x	x	-
60 Keswick	0	0	x	x	x	0
27 Klumpke	0	0	0	0	0	x
21 Lane's	0	0	0	x	0	x
63 London Pippin	-	-	x	-	-	-
2 Lemoen	0	0	0	x	0	0
41 Laxtons Superb	x	-	x	x	x	-
37 Luntersche Pippeling	-	-	x	x	0	-
28 Notaris	0	0	x	x	x	x
30 Nordhausen	x	0	-	x	x	-
24 Ossenkop	0	0	0	0	0	x
19 Pfirsichroter	x	x	0	0	0	0
29 Princessenobel	x	0	-	x	x	-
17 Present van Engeland	0	0	x	x	x	0
51 Schellinkhout	0	0	x	0	0	0
64 Signe Tillisch	0	0	x	0	0	0
39 Zigeunerin	x	0	x	-	x	x
23 Zoete Kroon	0	0	x	x	0	0
16 Zuccamaglio	x	0	-	x	x	0

C. Nieuwe verscheidenheden.

53 Anna Boelens	0	0	0	-	0	0
48 Beauty of Bath	0	0	x	0	0	0
70 Bestrood	-	-	-	-	0	-
40 Cecilia	-	-	-	-	-	-
69 Dokkumer Nye	-	-	-	-	-	-
57 Ellison's	0	0	0	-	x	0
54 Dekkers Glorie	-	-	x	-	-	-
68 Golden Delicious	x	-	-	-	x	x
67 Iephof, Schoone van	-	-	x	-	-	-
33 Koningszuur	-	-	-	-	x	-
66 Laxton's Fortune	-	-	-	-	x	-
56 May Queen	x	-	-	-	x	0
62 Melba	x	-	-	-	-	-
58 Pater v. d. Elsen	0	0	-	0	0	0
59 Present van Holland	-	-	-	-	-	-
38 Seeligs	-	-	-	-	-	-
49 Vogelcalville	-	-	-	-	-	-
31 Wealthy	-	-	-	x	x	-
65 Wintercheer	-	-	-	-	x	-
35 Åkerö	0	0	0	x	0	0

D. Geschrapte variëteiten.

Worcester Pearmain
Bosappel
Roode tulpappel

x = geschikt. - = twijfelachtig. 0 = ongeschikt.

A. Algemeen sortiment.

13 **Bramley's Seedling.** Triomphe de Kiel. Rond het midden der vorige eeuw gewonnen door Bramley te Southwell (Notts) Engeland. In 1876 in den handel gebracht. Triploïed. Vraagt vreemd pol-

len, bijv. dat van no 5. Pollen slecht. Boom groot op wild. Rijkdragend, doch eerst na eenige jaren vruchtbaar. Vrucht groot, onregelmatig, plat, groengeel met wat blos, vast, zuur, goede moesappel, tot einde Januari. Beneden 4° C vat-

Appel

baar voor „lage-temperatuurbederf”. Soms bij koele bewaring vatbaar voor „scald”. Alsdan in papier wikkelen. Zeer geschikt voor bewaring in 10% koolzuurgas, duurt dan tot Mei-Juni en is ten slotte bij die bewaring als handappel bruikbaar. Rijk aan zuur en anti-scheurbuikvitamine, arm aan suiker. Windvast. Struik op II of sterken onderstam. Gezond. Klei en zand. Geschikt om op andere variëteiten te enten. De betekenis dezer variëteit ligt in haar gezondheid en productiviteit; in kwaliteit staat de appel veel bij no 1 ten achter.

Er bestaat een meer gekleurde onder-variëteit Red Bramley.

- 4 **Early Victoria.** Emneth Early. In 1899 door de fa. Cross te Wisbech in den handel gebracht. Bunyard Handbook, p. 53. Diploïed. Goed pollen.

Bloei middentijds. Boom op wild matig groot en zeer vroeg dragend. Bijzonder vruchtbaar. Vrucht matig groot, onregelmatig, iets hoog, groengeel, vaak met een lijn overlans. Augustus-September. Zuur. Matig goed voor moes. Arm aan suiker. Matig zuurghalte. Struik, desnoods kroonboom. Onderstam sterk. Matig windvast. Zand of klei. Doorgaans weinig ziekte. In sommige streken weinig in tel.

Dankt de belangstelling aan het seizoen en aan de willige draagbaarheid, die zelfs bij lage prijzen de teelt nog mogelijk zou maken.

- 3 **Cox's Orange Pippin.** Cox's Orange, Cox's Orangen Renette, Orange de Cox. Rond 1830 gewonnen door Cox te Colnbrook Lawn, Bucks, Engeland en in 1850 door Ch. Turner in den handel gebracht. Bunyard Handbook I, p. 43. Deutschl. Obsts. gekl. pl. Diploïed. Middelmatic tot goed stuifmeel. Bloei middentijds, zelf-steriel. Bestuivers voor no 3 zijn no 5, 7, 21, 29 en 60. Boom op wild matig groot en vroeg dragend. Vruchtbaar. Vrucht matig tot klein, ongeveer rond, regelmatig, groen, later geel met veel blos en eenig roest. Duurt den winter in. Aangenaam zuur. Bijzonder fijne handappel. Matig gehalte aan zuur, laag gehalte aan suiker en C-vitamine. Bij droging goede opbrengst doch geen goede kleur en kwaliteit. Geschikt voor het koelhuis. In 5% koolzuur is de bewaarbaarheid een maand langer. Steelrot! Struik. Diverse onderstammen; windvast. Zand of klei. Wat

schurft en soms Monilia of kanker, vooral op rivierklei en ook bij enting op type IX. Soms veel kurkstip. Gevoelig voor Calif. pap. In populariteit staat deze appel ver beneden no 1 ondanks den besten smaak. Groote fouten zijn de zelfsteriliteit en de geringe grootte, waardoor de verkoop tegen goede prijzen slechts mogelijk is bij een zeer beperkten kring van liefhebbers.

- 10 **Groninger Kroon.** Engelse Kroon, Zure Kroon. Rond 1875 gevonden door S. H. Brouwer te Noordbroek in den tuin van den heer Engels. De Greeff, Onze appels en peren. Zelffertil. Pollen middelmatig goed. Op wild tamelijk groote boom, 8-10 m breed, tamelijk vroeg dragend. Vrucht middelmatig groot, hoog, iets kegelvormig, groengeel, later roodgeel met veel blos en strepen, licht-zuur, iets knappend; goede handappel tot Februari. Rijk aan C-vitamine. Struik op II, of sterken onderstam of wel kroonboom. Windvast. Meestal gezond. Iets meer schurft dan vroeger, vooral in beschutte tuinen. Meeldauw. Soms bloedluis. Zand of klei. Bij Harlingen niet aanbevolen.

Iets gevoelig voor Californische pap.

In het algemeen is het oordeel over dezen appel niet bijzonder aanmoedigend, doch bepaalde, groote fouten worden toch weinig opgemerkt.

- 43 **Jonathan.** Voor 1826 gewonnen door Ph. Rick te Woodstock N.-Y. Ver. St. Hedrick, Appels of New York I, p. 172. Pollen goed. Boom matig groot, zeer vroeg en rijkdragend. Appel klein tot middelmatig, iets hoog, groen met blos. Tamelijk vast, licht zuur, gewone smaak der Amerikaansche appels, tamelijk goede handappel voor herfst en voor winter. De groote fout van dezen appel is het lage gehalte aan C-vitamine gepaard aan den smaak. De groote duurzaamheid verleidt wel tot aanplanting. Bij droging goede smaak, doch lage opbrengst. Dikwijls te klein, vooral op zand. Struik op sterken onderstam. Warme standplaats. Vraagt luwte. Gezond, behoudens meeldauw en bloedluis. Dunnen. Klei en desnoods zand. Schijnt eenigszins gevoelig te zijn voor Californische pap.

- 8 **Manks Codlin.** Manks Appel. Door Kewley op 't eiland Man gewonnen. Droeg voor 't eerst in 1815. Duitslands Obstsorten. Gekl. pl. Diploïd.

Zelffertil. Zeer goed is bestuiving door no 7. Bloei vroeg. Stuifmeel tamelijk goed. Boom op wild doorgaans klein, buitengewoon vroegdragend. Zeer vruchtbaar. Vruucht middelmatig tot klein. Bij behoorlijk dunnen beter. Kegelvormig, iets hoog, geelgroen met bleeken bloes, vast, zeer licht zuur. Bruikbaar voor de bakkerij (appelbollen). Minder goede handappel. September-October. Struik. Onderstam sterk. Nogal windvast. Zand of klei. Meestal tamelijk gezond. Meeldauw. Zaagwesp. Ook hier is het wel vooral het seizoen, dat mede oorzaak is van de goede resultaten, die M.C. geeft. De overdadige vruchtbaarheid is in de jeugd een aanbeveling, later een bezwaar.

1 **Schoone van Boskoop.** Belle de B., Schöner von B., **Goudreinette** (falso), Rein. monstrueuse (falso), Reinette von Montfort. Nederl. Boomg. I no 43, gekl. pl. Waarschijnlijk in de 18e eeuw onder Utrecht, bij Montfoort wellicht, ontstaan. Triploïed. Bloeit middentijds, vraagt kruisbestuiving. Stuifmeel slecht kiemend. Boom op wild groot en laat dragend. Op den duur voldoende vruchtbaar, in sommige omstandigheden met neiging tot keurtjaren. Duurt den winter uit. Het meest voorkomende type zou men ongeveer als volgt kunnen beschrijven: Vruucht groot, bijna rond, iets meer hoog, groen, later geel met veel roest en neiging tot bloes. Scherp zuur, in nawinter matig. Daarnaast echter komen onder den naam Goudreinette, welke de meest populaire benaming is, behalve in Limburg, een aanmerkelijk aantal andere vormen voor, die er betrekkelijk weinig van verschillen. De mogelijkheid bestaat, dat deze afwijkingen door mutatie zijn ontstaan. Daarnaast spelen ook stellig de groeivoorwaarden wel een rol. Hoe het zij, men lette streng op het enthout.

Zeer goede hand- en moesappel. Rijk aan suiker, zuur en aan antischeurbuikvitamine. Goede opbrengst en goede kleur bij droging. Struik en kroonboom, Diverse onderstammen. Zand of klei. Vraagt luwte. Vrij veel schurft en, soms zelfs, veel, kanker; meeldauw. Kurkstip.

Men kan de beteekenis dezer variëteit in ons land moeilijk onderschatten. De groote populariteit in den handel en in de cultuur houden verband met ver-

schillende uitstekende qualiteiten van de vrucht, mede voor de industrie en van den boom. Als grootste fout moet men aanmerken de vatbaarheid voor schurft en voor beschadiging door bouillie bordelaise en Californische pap. Geschikt voor fruitbewaarplaats en voor koelhuis. Soms vatbaar voor „lage-temperatuurbederf“, doch het is niet bekend, onder welke omstandigheden dat euvel vooral voorkomt. Voorloopig wordt gasbewaring afgeraden.

9 **Sterappel.** Reinette rouge étoilée. Starappel, Sterreinette, Rote Sternreinette, Pomme de Coeur. In 1830 voor het eerst beschreven. Men meent, dat de appel uit Nederland of België afkomstig is, rond Maastricht, Luik of Sint Truyen. Bloei laat, gaarne kruisbestuiving, misschien Brab. Bellefleur zoete appels of Court pendu. Stuifmeel goed. Boom op wild groot, laat dragend. Later meestal behoorlijk vruchtbaar. Vruucht middelmatig, rond, regelmatig, na eenige bewaring geheel rood, licht zuur, knappend. Tamelijk goede handappel, arm aan C-vitamine. Na kleuren op den grond, vooral in de zon vermindert de duurzaamheid. Sterk gekleurde vruchten in ieder geval minder duurzaam. Indien dadelijk na den pluk in koelhuis gebracht, bewaarbaar tot Maart. In fruitbewaarplaats tot einde December. Vermoedelijk slechts voor sterke onderstammen. Vraagt luwte. Doorlatende grond, zand of klei. Zelden ziekte. Men ente niet van het roodgestreepte Sterappeltje. Druipt.

De groote belangstelling vóór Sterappel houdt verband met de gemakkelijke verkoopbaarheid en de zelden teleurstellende gezondheid van vrucht en boom. Het late dragen op sterken onderstam en de onzekere vruchtzetting zijn soms, vooral in nieuwere aanplantingen, een beletsel. Niet zelden ook de gevoeligheid voor wind. Dankbaar voor bespuiting met groeistof tegen laten val.

7 **Yellow Transparent.** White Transparent, Transparente jaune, Weisser Klarapfel, Vitt Klaräpple, Klaraeble. Madeleine falso.

Uit het Baltische deel van 't oude Tsarenrijk, men meent wel Lijfland. Diploïed. Bloei middentijds. Pollen goed. Wordt bestoven door no 5, Landsberger Ren. en 60. Boom op wild matig groot, zeer vroegdragend. Vruuchtbaar. Vruucht

Appel

- middelmatig groot, iets hoog, regelmatig, bleek groen, Juli-Augustus, iets knappend, zuur, goede moesappel, als handappel juist bruikbaar. Arm aan suiker. Matig zuurgehalte. Onderstam sterk. Struik. Nogal windvast. Zand of klei. Weinig schurft, veel, soms te veel kanker, veel zaagwesp.
- Ondanks de bezwaren van het sterke kankeren blijft men dezen appel planten Niet zelden zeker om het goede stuifmeel, doch mede om de vroege vruchtbaarheid en willigen verkoop.
- 12 Zoete Ermgaard.** Herkomst, onbekend. Vermoedelijk Nederlandsch. Was in 't midden der vorige eeuw reeds door 't land verspreid. Nederl. Boomgaard no 7. Bloei laat. Pollen waardeloos. Boom groot op wild, matig laat dragend, later goed vruchtbaar, doch beurtjaren. Vrucht hoog, middelmatig groot, evenals 'Zoete Campagner bijna geheel met roode streeping overdekt, doch van levendiger kleur. Sorteert goed. Zoet. Potappel tot ver in den winter. Windvast. Kroonboom. Zand of klei. Gezond. Gevoelig voor zwavel. Volgens sommige aanwijzingen is de Zoete Ermgaard van den Bangert niet de hier bedoelde, donkerroode vrucht. Nagenoeg de eenige potappel, dien men nog gaarne plant. De qualiteit der vrucht is redelijk. Hoog suikergehalte, zeer laag zuurgehalte. Geschikt voor het koelhuis. Een aanbeveling is bijna overal de gezondheid van den boom.
- B. Plaatselijk sortiment.**
- 15 Allington Pippin.** Waarschijnlijk in de 2e helft der vorige eeuw in Zuid-Lincolnshire ontstaan en in 1916 in den handel gebracht door het kweekershuis Bunyard en Co te Maidstone. Diploïed. Stuifmeel bruikbaar. Gaarne bestuiving door Filippa. Pollen matig goed. Boom op wild klein tot matig, vroeg dragend, zeer vruchtbaar. Vrucht middelmatig, bij behoorlijk dunnen grooter, kort kegelvormig, geel met wat blos en strepen. Vleesch lichtzuur en knappend. Zeer goede tafelpappel, in sommige gevallen tot in December, dan weer weinig duurzaam. Matig gehalte aan C-vitamine. Alle onderstammen. Windvast. Gezond. Zand. Ervaring in Zeeland op klei minder gunstig (kanker en bloedluis). Op zand echter goed.
- 6 Bloemeezoet.** Herkomst onbekend. Waarschijnlijk 19e eeuw en Geldersch. Bloei laat. Pollen goed. Op wild, groote boom, tamelijk laat dragend. Vrucht middelmatig groot, ongeveer rond, regelmatig, zeer zachtvleezig, groen met fraaie roode streeping, zoet. Arm aan suiker, zeer arm aan zuur. Handappel. September. Kroonboom. Windvast. Gezond. Klei en zand. De geringe vervoerbaarheid en eenzijdige, vermoedelijk afnemende bruikbaarheid staan een sterke uitbreiding in den weg.
- 22 Brabantsche Bellefleur.** Roter Bellefleur. Oude appel van onbekende afkomst. Deutschlands Obstsornten. Gekl. pl. Boom groot. Bloeit laat. Pollen zeer goed. Zelffertiël. Draagt op sterken onderstam laat. Vrucht klein tot middelmatig groot, wat onregelmatig gevormd. Geel met fraaie bloes. Vast van vleesch. Licht zuur. Duurt tot in de lente. Tafelpappel. Suiker- en zuurgehalte matig. Bij droging goede kleur. Ongeschikt voor gasbewaring. In koelhuis duurzaamheid een maand langer. In den handel weinig in trek. Nog slechts in Zuid-Limburg bij gebrek aan een goeden plaatsvervanger aanbevolen. Geeft, waar hij op den Noord-Brabantschen zandgrond staat, ook niet zelden nog goed resultaat al moge de nieuwe aanplanting zeer verminderd zijn. De appel is zeer windvast. In het Geldersche en in het Utrechtsche wordt veel over kanker geklaagd. Beurtjaren.
- 34 Drentsche Bellefleur.** In Nieuw-Amsterdam gewonnen en 1901 in den handel gebracht. Een fraaie herfstappel, die in het Noorden den Sterappel schijnt te vervangen, doch aanmerkelijk minder van smaak is. Het stuifmeel is goed. Groote gezonde boom, die op allerlei grond gedijt. Draagt vaak om het andere jaar. De vrucht is lang en mooi rood gekleurd. Rijk aan C-vitamine.
- 27 Eisdener Klumpke.** Posson rouge de Hollande. Misschien uit de omgeving van Eysden in het Nederlandsche taalgebied. De sterke verspreiding in die streek doet een leeftijd gissen van tenminste 60 jaar, mede in verband met den ouderdom der boomen. Geen gegevens over bestuiving. Bloeit laat. Pollen slecht. Boom middelmatig tot groot. Sterk hangende takken. Vruchtbaarheid vroeg en zeer voldoende.

Appel

- Vrucht middelmatig tot groot, hoog met knobbel bij den steel, groen met veel roode streeping, zeer stevig, lichtzuur, goede moes- en matig goede tafelpappel tot Maart. Zeer arm aan suiker, matig zuurgehalte. Bij droging lage productie, doch goede smaak. Hoogstam. Kieskeurig op grond. Zeer schurftig en hier en daar kanker. Een door mutatie ontstane roode afwijking is bekend als Gronsvelder Klumpke. Geschikt voor koelhuis en bewaarschuur.
- 25 **Fransche Zure.** Herkomst onbekend. Bloei vroeg. Bestuivingseischen onbekend. Boom groot. Vruchtbaarheid uiteenlopend. Pollenqualiteit slecht. Vrucht middelmatig tot groot, groen met fraaien rooden blos, zeer vast, sterk zuur, goede moesappel tot ver in de lente. Arm aan suiker, rijk aan zuur. Kroonboom. Vatbaar voor schurft.
- 42 **Glorie van Holland.** Zou volgens sommigen rond 1890 gewonnen zijn door den Heer Hazelbag te Rockanje. Maandchr. Ned. Pom. Ver. 1932, p. 96-97. Pollen goed. Boom middelmatig en tamelijk vroeg en rijk dragend. Fraai gevormd. De appel is rond, middelbaar van grootte, fraai wasgeel met zwakken blos, lichtzuur, zeer goed als handappel voor herfst. Struik op II of sterken onderstam. Voorzover we kunnen beoordeelen, gezond op zand. Op klei wordt hier en daar over kanker geklaagd, terwijl de duurzaamheid van den appel niet groot is. Matig suiker-, laag zuur-, hoog C-vitamine-gehalte. Het is een vrucht, die slechts in een kort gedeelte van den herfst eetbaar is. Dit staat de uitbreiding dan wel eenigszins in den weg. Trouwens ook omtrent de omstandigheden, waarbij kanker hevig optreedt, heeft men nog te weinig ervaring en men loopt derhalve bij de aanplanting zeker risico. In Friesland voor lichten grond aanbevolen.
- 36 **James Grieve.** Gewonnen door J. Grieve en in 1890 door het Schotsche kweekershuis Dickson te Edinburg in den handel gebracht. Bunyard Handbook I, p. 73. Pollen tamelijk goed. Kan worden bestoven door Filippa. Boom middelmatig groot, vroeg en rijk vruchtbaar. Vrucht rond, iets kegelvormig, bleek geelachtig met wat blos en tamelijk groot. Vruchtvleesch zeer week. Smaak uitstekend. Arm aan C-vitamine. Er bestaat een meer roode afwijking van deze verscheidenheid. De bruikbaarheid voor een groot deel van Duitschland en Scandinavië wijst er op, dat deze appel ook in ons land wel thuis zal blijken. Wordt in Zeeland geplant als vervanger voor no 5.
- 60 **Keswick Codlin.** Engelsche appel, wild gevonden in Cumberland, waar hij door een boomkweker, J. Sander, werd opgemerkt en vervolgens vermeerderd omstreeks 1800. In 1818 voor de Hort. Soc. gebracht. Levert goed pollen. Boom matig groot, vroeg en rijkdragend. Appel middelmatig van grootte, hoog, groen, bij rijpheid goudgeel, scherp zuur, rijpt begin September. Een uitstekende moesappel, die door Early Victoria niet wordt geëvenaard. Arm aan suiker, rijk aan zuur. De boom is kieskeurig op grond en wellicht ook op klimaat. Op lichte gronden o.m. kan veel kanker optreden; ook nogal wat last van schurft en een minder ooglijk product voortbrengend. Flink snoeien! Vooral in het Noorden des lands aanbevolen, doch maakt ook in N.-Brabant een redelijk figuur.
- 21 **Lane's Prince Albert.** In de 19e eeuw te Rothampstead gewonnen en in 1857 in den handel gebracht. Bunyard Handbook, p. 80. Goed pollen. Boom klein tot matig groot, zeer vroeg en zeer rijk dragend. Vrucht middelmatig groot, iets plat, groen met vaak eenige roode streeping, zuur. Middelmatig goede moesappel tot in den winter. Struik op sterken onderstam. Vraagt luwte. Druipt. Klei of zand. Gezond. Zeer voorzichtig met zwavel! Waarschijnlijk is no 13 beter dan deze. In het algemeen is de kwaliteit van dezen appel te gering. De groote vruchtbaarheid en de onkunde van het publiek maken voor den teler wel eens iets goed. Vindt zeer weinig verdedigers.
- 41 **Laxton's Superb.** Recente aanwinst van het Engelsche kweekershuis Laxton. Matig tot goed stuifmeel. Vraagt echter vreemd stuifmeel. Onderlinge vruchtbaarheid met no 3 is twijfelachtig. Boom waarschijnlijk iets grooter dan die van no 3, waarop de verscheidenheid overigens gelijkt. Vrucht wat kloeker, iets

Appel

minder goed van smaak. Arm aan C-vitamine. Duurt zeer goed naar men meent. Alle onderstammen. Neigt tot beurtjaren. In Zeeland op type IX zeer veel kurkstip, vooral op jonge boomén. Uit andere streken komen dergelijke berichten echter niet. Het is nog niet goed mogelijk uit te maken of deze soort de Cox's kan vervangen. Zie verder bij Wintercheer.

- 2 **Lemoenappel.** Rond 1885 gewonnen door Notaris J. H. Th. W. van den Ham te Lunteren en aldaar 1899 bekroond. Bloei middentijds, zelffertil, denkkelijk toch kruisbestuiving gewenscht, pollenslecht. Vrucht groot, bijna rond, groen, later geel met veel roest, geen blos. Aange-naam zuur. Zeer goede tafelpappel, zou echter arm zijn aan C-vitamine. Tot in winter. Boom op wild zeer groot en zeer laat dragend. Later voldoende vruchtbaar. Struik en kroonboom. Alle onderstammen Zand of klei. Op goeden grond weinig ziekte. Voldoet in Zeeland, Betuwe en Utrecht niet. Druipt sterk. Meestal geeft men aan no 1 de voorkeur, daar die eerder draagt en duurzamer is, op enkele gronden, vooral lichte, verkiest men wel Lemoenappel, die trouwens ook bij minder goede verzorging beter is dan no 1. Druipt vaak sterker dan no 1.

De raad wordt gegeven op „zwakke” onderstammen te enten.

- 63 **London Pippin.** London Pippin, Pepin de Londres, London Pepping, Calville de Londres.

Oude Britsche appel. Deutschl. Obsts. gekl. pl. Bunyard, Handb. p. 82. Goed stuifmeel. Vroege bloeier. Matige groeier, fraaie boomvorm. Vruchtbaar. Middelmatic groote vrucht, sterke ribben aan den top. Kleur verschillend, vaak met blos. Duurt tot de lente. Hand- en moesappel. Zeer vatbaar voor schurfft, kanker en meeldauw. Reeds zeer lang in ons land, doch weinig opgang gemaakt. Door sommigen zeer aanbevolen.

- 37 **Luntersche Pippeling.** Zeer late zure appel. Draagt vroeg.

Luntersche zaailing van omstreeks 1900. De boom is van matige grootte en vruchtbaar. Groei steil. Stuifmeel goed. Appel matig groot; nogal roestig met betrekkelijk weinig kleur. Zeer laat en duurzaam. Vruchtvliesch hard en daar-

door van beperkte bruikbaarheid. Matig gehalte aan C-vitamine. Bij droging hooge opbrengst. Zuur. Wordt met name in Groningerland en op zand in Friesland met succes verbouwd, doch geeft ook in Noord-Brabant goede resultaten. Zand en dalgrond.

- 28 **Notarisappel.** Rond 1890 gewonnen door J. H. Th. W. v. d. Ham, notaris te Lunteren en wereldkundig gemaakt op de tentoonstelling aldaar in 1899. Stuifmeel slecht. Bloei middentijds. Met eigen stuifmeel matig dragend. Pollen slecht. Zet goed vrucht met 5, 7, Landsb. Ren. en 60. Op sterken onderstam een flinke boom, matig vroegdragend. Later voldoende of meer dan voldoende vruchtbaar. Vrucht hoog, tamelijk groot, groen, weinig blos, lichtzuur. Matig goede, soms zeer goede handappel tot Januari, rijk aan C-vitamine. Struik op halfsterken of op sterken onderstam en kroonboom. Vraagt luwte. Druipt. Kanker. Soms veel schurfft. Hier en daar kurkstip. Zand of lichte klei. Behalve in distr. IV, V en VI ook plaatselijk in Friesland aanbevolen. In Zeeland veel stip.

- 24 **Ossenkop.** Oude Fransche. Herkomst onbekend. Genoemd in 1850. Bloei vroeg. Pollen slecht. Boom groot, met iets hangende takken, vroeg, regelmatig en goed vruchtbaar. Vrucht zeer groot, onregelmatig, iets plat, groen met roode streeping, matig vast, zuur; goede moesappel van September tot Februari. Suiker- en zuurgehalte matig. Kroonboom. Niet kieskeurig op grond. Gezond. Deze appel heeft waarde in een extensief bedrijf; het is echter de vraag of hij daar kan worden gehandhaafd. Vindt slechts voor Limburg verdediging.

- 19 **Pfirsichroter Sommerappel.** Perzikroode zomerappel, Persikrött Sommeräpple. Wellicht door J. V. Sickler (1741-1820) uit Frankrijk naar Duitschland gebracht. Deutschl. Obstsorten. Gekl. pl. Bloei vroeg. Pollen matig tot middelmatic. Diploëd. Draagt met eigen stuifmeel niet steeds voldoende. Goede bestuiving door 7, 21 of 60. Op wild klein en zeer vroeg dragend. Vrucht middelmatic groot, ongeveer rond, meestal geheel rood, zacht zuur, los, goed voor de tafel. Augustus. Niet in eens plukken. Duurt slecht. Struik op sterken onderstam. Tamelijk windvast. Zand en klei.

Weinig kanker en, soms schurft. Meeldauw. Zaagwesp. Spint.

Niet bijzonder gewild, in hoofdzaak niet wegens de slechte duurzaamheid van het product, doch een vervanger is nog niet bekend.

- 29 **Princesse Noble.** Kroonappel, Fransche Kroonappel, Noblesse, Bles, Alantafel, Grosser edler Prinzessin Apfel, Pomme d'Aunée, Prince d'Orange, Prinsesäpple. Zeer oude, misschien inheemsche appel. Werd in 1708 echter als uitheemsch genoemd. Nederl. Boomgaard. Gekl. pl. Bloei middentijds. Middelmatic tot zeer goed stuifmeel. Bestuift no 3. Boom matig groot, vroeg vruchtbaar, doch waarschijnlijk ondanks goede ziektebestrijding niet overrijk dragend. Vruclit matig groot, groengeel met streepen, hoog, vast, later zacht, lichtzuur, buitengewoon fijne handappel tot halfweg den winter. Struik op sterken onderstam, desnoods kroonboom. Alle gronden. Vatbaar voor schurft. Men zij bedacht op mozaïek. De hooge handelswaarde van dezen appel rechtvaardigt een ernstige poging om hem, geholpen door de hedendaagsche bemesting en ziektebestrijdingsmiddelen, weer in eere te herstellen.
- Vooraf in district IV, doch ook elders heeft men aanmoedigende resultaten. Volgens betrouwbare gegevens komen onder de P.N. verscheidene onderrassen voor, waarvan de beste zou zijn een type met langwerpige, boven afgeplatte vrucht en sterk geel gekleurd vleesch.
- 17 **Present van Engeland.** Heerappel. Herkomst onbekend. Had reeds in 1863 aanmerkelijke verspreiding. Beschrijving Vruclitsoorten 2e reeks 1863, p. 72. Goed stuifmeel. Bloei middentijds. Zelffertil. Pollen middelmatic tot goed. Boom matig groot, zeer vroeg en rijkdragend. Lastige groei voor den snoeier. Boven enten. Vruclit groen, later geel, met somtijds wat blos, zachtzuur, los, groot klokhuis, goede tafelappel tot einde winter, mits niet te laat gepluclit. Kroonboom. Matig windvast. Neigt tot kanker en min of meer beschadigde vruchten. Zaagwesp. Heeft plaatselijk betekenis.
- Wordt aangeraden om op andere soorten om te enten.
- 26 **Reinette van Ekenstein.** R. v. Ekenstijn. Waarschijnlijk kort voor 1830 gewonnen door Jhr O. R. Alberda van Ekenstein te E. bij Appingedam. Nederl. Boomgaard I no 45. Stuifmeel vermoedelijk sleclit. Boom flink, vruchtbaar. Vruclit matig groot, kort kegelvormig, groen, later geel met eenig roest, zacht, licht zuur, handappel voor October tot December. Moesappel. Deze appel vervangt in sommige streken van Friesland de Transparente de Croncels, in Groningerland niet aan te raden. Weinig schurft. Meeldauw.
- 16 **Renette von Zuccamaglio.** Von Zuccamagliorenett. Gewonnen door Diedrich Uhlhorn Jr te Grevenbroich, Rheinland. Waarschijnlijk tusschen 1852 en 1870 gezaaid. In 1878 benaamd. Diploëd. Gaarne bestoven door Filippa. Pollen goed. Boom matig groot, vroeg en rijkdragend. Vruclit rond, groen, later geel met zeer weinig blos; middelmatic groot. Wil gedund worden. Zeer goede handappel voor herfst en soms tot na den winter. Struik op sterken onderstam. Windvastheid goed. Zand en klei, in Zeeland alleen op zand. Meestal gezond, doch in IV aelt men bespuiting tegen schurft noodzakelijk. Soms kanker.
- 47 **Royal Jubilee.** Gewonnen door J. Graham te Hounslow en in den handel gebracht in 1893 door het kweekershuis G. Bunyard & Co te Maidstone. Bunyard, Handbook I, p. 114. Bloei laat. Pollen goed. Vraagt vreemd stuifmeel, bijv. no 21. Boom klein en zeer vroeg en rijkdragend. Appel middelmatic groot, soms groot, kegelvormig, bleek geel, soms iets donkerder aan zonzijde. Vaste, lichtzure, goede moesappel. Matig rijk aan C-vitamine. Struik op sterker onderstam. Gezond. Klei en wordt voor het midden des lands zeer aanbevolen in de zandstreken. In Zeeland sleclit.
- De vrucht wordt goed verkoopbaar genoemd.
- 51 **Schellinkhout.** Omstreeks 1900; gewonnen door den Heer G. Dekker te Schellinkhout en in West-Friesland tamelijk veel aangeplant. Voldoet ook te Groningen goed. Vermoedelijk zaailing van no 29. Bekroond met cert. 1e klasse te Lunteren in 1934. Zie tijdschr. Ned. Pom. Vereeniging Nov. 1934. Tamelijk goed pollen.
- Boom van matige tot middelbare groot-

Appel

te, vruchtbaar, gezond. Vruucht middelmatig groot tot groot, meer hoog dan breed, bleek geelgroen, voorzien van een dunne roode streping. Vleesch wit. Sept.-Nov. Lichtzuur met aangenaam aroma, dat aan no 29 herinnert. Caropcapsa. Tamelijk windvast. Stip. Leed in 1938 op sommige plaatsen niet van nachtvorst. Het is echter de vraag of deze appel op den duur kan worden aanbevolen: Een bezwaar is onder meer, dat de vruchten soms zeer klein zijn.

- 30 **Schöner von Nordhausen.** Gewonnen door Kaiser te Nordhausen bij den Harz en in 1892 verspreid. Deutschlands Obstsorten. Gekl.pl. Deutsche Obstbauzeitung 1916, p. 1. Stuifmeel matig tot middelmatig. Boom matig groot, vroeg en rijk dragend. Vruucht rond, middelmatig groot, regelmatig gevormd, groen of bleek groengeel met zachten blos, fraai, tamelijk zachtvleezig, licht zuur, goede tot zeer goede handappel voor herfst en eerste gedeelte des winters. Struik op sterken onderstam. Gezond. Windvast. Zand en klei. Voorloopige ervaringen in Zeeland zijn zeer gunstig.
- 64 **Signe Tillisch.** In 1866 gezaaid door den schout Tillisch te Bjerre bij Horsens in Denemarken en in 1884 door het kweekershuis Mathiesen te Korsör in den handel gebracht. Deutschlands Obstsorten, gekl. plaat. Stuifmeel goed tot zeer goed. Draagt met eigen stuifmeel slecht. Bestuivers voor ons land niet nagegaan. Waarschijnlijk is Filippa goed. Flink boom, die op sterken onderstam wat traag draagt. Vruucht tamelijk groot, meer breed dan hoog, groengeel, bij rijpheid geel, nagenoeg zonder blos. Vleesch zacht en zeer goed van smaak. Rijk aan suiker en C-vitamine. Matig zuurhalte. Herfst. Vatbaar voor schurft, monilia en meeldauw. Velen raden een onbeschutte standplaats aan. Geschikt voor verschillende onderstammen. Zeer weinig aangeplant, vooral wegens groot gevaar voor ziekten. Kan vermoedelijk niet worden gehandhaafd.
- 5 **Transparente de Croncels.** Apfel aus Croncels. In 1869 gewonnen door het Fransche kweekershuis Baltet te Troyes (Aube). Deutschlands Obsts. Gekl. pl. Diploïed. Bloei tamelijk vroeg. Middel-

matig goed pollen. Boom op wild flink, matig vroeg dragend. Later goed vruchtbaar. Vruucht middelmatig groot tot groot, regelmatig, rond, bleekgeel met goudgele zonzijde. Zeer week. September. Kan eenigen tijd in het koelhuis worden bewaard. Lichtzuur. Rijk aan suiker. Handappel. Struik of kroonboom. Nogal windvast. Zand of klei. Meestal gezonde boom, een enkele maal kanker. In Friesland te schurftig (zie Rein. v. Ekenstein). Gevoelig voor Californische pap. Bijzonder lastige soort die slechts bij groote toewijding goed product oplevert. Dan echter ook voldoende geeft. Als massaproduct door de geringe vervoerbaarheid niet geschikt voor den handel. De appel ontleent zijn waarde vooral aan het seizoen.

- 39 **Zigeunerin.** Voor rond 20 jaren door het kweekershuis Vallen te Swalmen ingevoerd uit Riga, waar de appel werd gekweekt door „Gartendirektor Kuphaldt”. Zelffertil. Boom vermoedelijk slechts matig; vroeg en rijk dragend. Appel groot, rond, onregelmatig. Buitengewoon fraai rood gekleurd. Vleesch tamelijk zacht, zuur; zuinige handappel, doch op sommige plaatsen en in sommige jaren iets beter. Augustus-September. Struik op sterken onderstam. Zand of klei. Gezond. Wordt soms niet afgeraden, doch gelukkigerwijze op de markt dikwijls niet gaarne gezien, daar het verlokkelijke uiterlijk bij het onkundige publiek verwachtingen wekt, die op een ontgoocheling uitloopen. Het is jammer, dat deze inferieure appel een zoo groote plaats in onze aanplantingen inneemt, daar hij slechts kan dienen om ons product in discredit te brengen.
- 23 **Zoete Kroon.** Zoete Winterkroon. Gelijkt op de Rozekroon. Gevonden door S. H. Brouwer te Noordbroek in den tuin van Van der Molen-Stelmaker te Noordbroek rond 1870 en door den heer Brouwer rond 1890 in den handel gebracht. Feestgids Tentoonstelling Provinciale Boomkweekersvereniging rond 1908. Zelffertil. Goede stuifmeelleverancier. Bloeit laat. Boom matig groot, op wild 6-8 m breed, vroeg en rijkdragend. Vruucht middelgroot tot klein, bolrond, fraai roodgestreep op goudgele grond, matig vast tot zacht, zoet. Handappel en goede potappel tot Februari. In het Zuiden

slechts vroege herfstappel. Struik op sterken onderstam, desnoods kroonboom. Buitengewoon gezond. Wantsen. Voor bijna alle gronden. Wordt aanbevolen ter vervanging van 12 en Zoete Campagner doch in het Zuiden niet raadzaam.

C. Nieuwe verscheidenheden.

- 53 **Anna Boelens.** In 1914 gezaaid door den heer S. A. Blijstra in het bedrijf van den Heer G. A. van Rossum te Naarden. Kruising van no 3 en Freiherr v. Berlepsch. Zie tijdschrift Ned. Pom. Vereeniging, April 1934 en Maart 1935 (gekleurde plaat). Omtrent den boom nog zeer weinig ervaring. De vrucht is platronde, matig groot, groen, later geel, met fraaie roode streping. Vruchtvleesch licht zuur en zeer goed van smaak. Late herfstappel. Voorloopige indruk is slecht. Nagenoeg niemand blijkt nog voor verdere proeven te gevoelen.
- 48 **Beaufy of Bath.** Gewonnen te Bailbrook bij Bath, Engeland, en geïntroduceerd door de heeren Cooling in 1864. Bunyard Handbook I, p. 23. Diploëd. Stuijfmeele zeer goed. Vraagt zelf vreemd pollen, bijv. Filippa. Matig groote, zeer vroeg en rijk dragende boom. Appel klein, regelmatig gevormd, plat, geel met blos, ruw, zachtvleezig, goed als handappel in Augustus. Hoog zuurgehalte. Struik op sterken onderstam. Gezond. Druipt sterk. Zand en klei. Kan misschien dienen ter vervanging van no 19 doch in het Zuiden zijn de ondervindingen ongunstig. Monilia. Is nogal gevoelig voor vorst.
- 70 **Bestrood.** Oude Luntersche zaailing. Op zand is de boom gezond en vroeg, regelmatig dragend. De vrucht is fraai, vaak bijna geheel rood, iefs kegelvormig, licht zuur, doch zeer spoedig reeds overrijp. Door zeer weinigen aangeraden.
- 54 **Dekkers Glorie.** Nieuw. Handappel, ongeveer 1930 gewonnen door C. Dekker te Blokker. Oct.-Jan. Lijkt in kleur op Zoete Ermgaard. Langwerpig. Bij langdurige bewaring van binnen bruin wordende. Smaak eerst zachtzuur, later zoet. Geurig. Door enkelen aanbevolen in Noord-Holland. Buiten de Provincie naar het schijnt niet bekend.

- 69 **Dokkumer Nije.** Nieuw. De benaming in de Friesche taal op verzoek van den schrijver. Ongeveer in 1925 uit zaad gewonnen door den Heer H. Dijkstra te Dokkum, droeg voor het eerst ± 1933. Wordt hier voor het eerst beschreven, grootendeels naar gegevens van den winner. De moederboom groeit wat gedrongen en was in 1940 ± 4,5 m breed. Bladeren groot. Bloeigegevens geen. Vruchtbaarheid tot nu toe goed. De vrucht is middelmatig tot groot, zeer regelmatig van vorm met sterk geprononceerde ribben aan den top, kleur geel met sierlijken blos. Duurt tot begin Februari. De smaak is zuur met zeer goed aroma, doch soms eenigszins wrang. Geen schurff waargenomen, doch wel enkele kankerplekjes.
- 38 **Dr Seeligs Orangepepping.** Dr Seeligs Orangerenette, Orangepepping: Gewonnen door den predikant Henzen bij Kiel en genoemd naar Dr Seelig aldaar. Voor het eerst beschreven in 1879. Deutschlands Obstsorten, Gekl. pl. Bloeigegevens geen. Boom middelmatig, vroeg en goeddragend. Appel middelmatig groot, rond, groen, later goudgeel, tamelijk zachtvleezig, lichtzuur, zeer goede handappel tot Maart. Meestal gezond; soms kanker. Zand. Windvast.
- 57 **Ellisons orange.** Nieuw. Gewonnen door C. C. Ellison te Bracebridge en Wipf te Hartshorne Hall als kruising van no 3 en W. W. Calville. In 1911 in den handel gebracht door Pennell en Zonen. Bunyard Handbook. Zeer goed pollen. Vruchtbaarheid middelmatig. Vrucht goudgeel met wat blos en streping. Vleesch zacht en redelijk van smaak. Lange steel. Herfst. Zou kunnen worden opgevat als een vroege Cox's. Gevoelig voor Cal. pap. De nog geringe ervaring in Zeeland is niet gunstig, die in Limburg slecht, in de Betuwe goed. Kanker en stip.
- 68 **Golden Delicious.** Nieuw. Amerikaanse variëteit, voor ettelijke jaren geïmporteerd uit Louisiana, vermoedelijk door wijlen den Heer Aarts te Bergeyk en op enkele plaatsen uitgeplant, naar blijkt met, aanvankelijk tenminste, eenig succes. Het is mij op het oogblik niet mogelijk uit het geheugen een uitvoerige beschrijving te geven van de vrucht en den boom, die reeds verschillende jaren geleden door ons in Breda zijn opgeruimd. De appel was hoog, geel en duurzaam.

Appel

- 33 **Koningszuur.** Engelsche Bellefleur. Rond 1840 gewonnen in een boomgaard te Lienden, die later in eigendom kwam van Js. de Kock Aspremont. Maandschrift Ned. Pom. Ver. 1928, p. 35. Zeer goed stuifmeel. Middelmattig groote, hooge, regelmatig gevormde, grootendeels roode, zeer fraaie, sterke sier- en moesappel. Na 1 December zou de appel ook als handappel voldoende smaak hebben, althans voor sommigen. Zou volgens sommigen minderwaardig zijn, doch wordt door anderen, vooral in het Geldersche, hoog aangeslagen. Boom kloek. Klei. Soms kanker.
- 66 **Laxton's Fortune.** Nieuw. Van dezen appel kan ik alleen maar zeggen, dat hij voor Betuwe en omgeving is aanbevolen. De naam wekt een vermoeden omtrent de herkomst.
- 56 **May Queen** te Worcester gewonnen en door Penwill in den handel gebracht. Bunyard Handbook. Boom van matige groeikracht en groote vruchtbaarheid. De oudste dragende boom in ons land staat te Breda op zandgrond en levert jaarlijks een rijken oogst op, droeg zelfs in 1938, al was het minder. Pollen tamelijk goed tot goed. Vrucht meer breed dan hoog, op den boom groen met donkerrood, na eenige bewaring zeer fraai geel met helder rooden en grooten blos. Lichtzuur en zeer aromatisch. Duurt tot in de lente. Gezond. Vermoedelijk een late appel ~~van~~ bijzonder goede eigenschappen, beide als boom en als vrucht, doch eenige voorzichtigheid is zeker raadzaam.
- 62 ***Melba.** Nieuw. Beschrijving naar G. Callmar, Sv. pom. För Arsschrift 1933. Gewonnen op het Centr. Proefstation te Ottawa, Canada. Droeg voor het eerst in 1899. Gegevens over den bloei geen. Steile en sterk groeiende boom van middelmatige vruchtbaarheid. Appel groot, hoog, vaak scheef, witgroen met flauwen blos. Vroeg rijp, weinig duurzaam, zuur met weinig aroma. Moesappel. Weinig onderhevig aan ziekte. De appel maakt in België en hier en daar in ons land een goeden indruk.
- 58 **Pater v. d. Elseñ.** Nieuw. In 1928 gezaaid door den Heer P. J. G. Aarts te Bergeyk, 25 Oct. 1934 te Lunteren bebroond met 1e kl. certificaat. Zie tijdschrift Ned. Pom. Vereen. Febr. 1935; gekl. plaat. Voor zoover men op de uiterst schaarsche gegevens kan afgaan, mogen we een middelmatige groeikracht en groote vruchtbaarheid verwachten. Waarschijnlijk thuis op zandgrond. De appel is kloek, meer hoog dan breed en bij rijpheid, jammer genoeg niet ieder jaar, bijzonder fraai gekleurd. Duurt tot in den winter en is soms zeer goed van smaak. Licht zuur. Matig gehalte aan C-vitamine. Een fout is, dat de appel in sommige jaren stip in het vruchtvleesch vertoont. De bloei wordt ondersteld laat te vallen. Kan vermoedelijk niet gehandhaafd worden.
- 59 **Present van Holland.** Nieuw. In 1914 gewonnen door de firma Ludwig & Co te Hillegom. Zaailing van no 17, in 1934 bebroond met certificaat 1e klasse. In den handel gebracht door G. A. van Rossum te Naarden. Tijdschrift. Ned. Pom. Ver., April 1934. Middelmattige groeikracht. Vruchtbaar. Vermoedelijk gezonde boom. Vrucht van vorm als no 17, doch iets minder hoog en iets regelmatig. Zuur. Weinig aroma. Duurt tot in April. Misschien bruikbaar in district II.
- 67 ***Schoone van Iephof.** Nieuw. Korte notitie naar aanleiding van gegevens, mij door den Heer v. d. Slikke te Leeuwarden verstrekt. De variëteit is vermeerderd en verspreid door de firma Anne Bosgra te Bergum (Fr.) en voldoet goed. Goed gekleurde herfstappel van goede kwaliteit.
- 40 **St. Cecilia.** Engelsche appel, door Bas-ham gewonnen. Pollen zeer goed. Matig groote boom. Vrucht matig groot, iets hoog, goudgeel met blos en strepen, lichtzuur en zeer goede handappel tot ver in den winter. Klei. Laat gemakkelijk bladeren vallen.
- 49 **Vogel Calville.** Rond 1884 te Hooge Zwaluwe gewonnen door den Heer C. A. Vogel, later wonende te Goedereede. Appel groot, goudgeel, rond, regelmatig, vleesch hard, bij rijpheid zacht, rijpt van October tot Maart. Goede tafelpappel. Waarschijnlijk ook zeer goede moesappel. Gezond. Struik op sterken onderstam. Pollen goed.
- 31 **Wealthy.** Rond 1861 gewonnen door P. M. Gideon te Excelsior, Minn. Ver. Staten, Hedrick, Apples of New York,

Appel

- II, p. 236. Diploïed. Pollen middelmatig goed. Kan worden bestoven door Filip-pa. Boom matig groot en zeer vroeg en rijkdragend. Wil gedund worden. Appel matig groot tot groot, ongeveer rond, groen met schitterende roode streping, vleesch zacht, lichtzuur met den smaak van veel Amerikaansche appels. Goede handappel voor September. Geeft bij droging hooge opbrengst van goede kleur. Struik op sterken onderstam. Zand of klei. Vraagt beschutting. Gezond. Een der weinige Amerikanen, die hier een goed figuur maakt. Gezien de groote verspreiding van dezen appel mag men onderstellen, dat hij hier te lande overal het klimaat goed verdraagt. Evenals de andere Amerikaansche variëteiten leed deze van de hevige nachtvorsten in 1938 slechts matig.
- 65 * **Wintercheer.** Nieuw. In 1937 of 1938 uit Engeland geïmporteerd door den Heer de Bakker te Goes. Is in de Betuwe aangeplant op type IX en voldoet daar goed. Groeit iets sterker dan Laxton's Superb. Vrucht ongeveer-zoo groot als Cox's en van denzelfden vorm, doch minder gelijkmatig. De smaak is voortreffelijk en de appel duurt tot April of Mei. De meer gezonde en kloekere groei en de langere duur zijn verbeteringen vergeleken met Cox's. Mededeelingen verstrekt door Ir Gerritsen te Geldermalsen.
- 35 **Åkerö.** Åkerö glasapple, Schmidts Jünkerapfel? Herkomst onbekend. In Zweden (Södermanland) sedert rond 100 jaar gekweekt, doch misschien Duitsch of Nederduitsch van herkomst. Dahl Pomologi I, p. 150. Pollen goed. Zou kunnen worden bestoven door no 7. Boom matig groot. Vrucht middelmatig groot, hoog, zeer fraai rood gestreept op bleeken grond. Vast tot hard, zeer goede, lichtzure handappel voor herfst en vroegen winter. Arm aan antischur-buikvitamine. Cultureischen onvoldoende nagegaan. Draagt soms laat en neigt tot druipen. Kan waarschijnlijk niet worden gehandhaafd.
- Gebruik.*
De appel wordt op groote schaal verhandeld voor tafelgebruik, keuken en fabriek. De voornaamste fabrieksproducten zijn: cider, appelstroop, appelmoes, zoete most en verwante dranken, appelbollen en gedroogde appelen. Ook dienen zij voor de bereiding van pectine en voor jamvervalschiing. Van belang is het gehalte aan suiker, pectine, zuur en C-vitamine. Wat keukengebruik aangaat, zoete appels zijn in hoofdzaak bestemd voor gebruik als potappel, sterk zure leenen zich bij uitstek voor appelmoes. Men raadplege verder hetgeen bij de verschillende variëteiten is opgemerkt.